

POKB: platform voor kwaliteit en vernieuwing bodemtaken

INSTRUMENTEN
VOOR EENVOUDIGER
EN BETER
BODEMBEHEER

SIKB

Kennis uitwisselen geeft inspiratie

Het **PLATFORM OVERHEID & KWALITEIT BODEMBEHEER (POKB)** is een levend netwerk van en voor provincies, gemeenten en omgevingsdiensten. Het wordt gefaciliteerd door SIKB en Bodem+. De deelnemende organisaties werken samen aan kwaliteit en vernieuwing in het uitvoeren van bodemtaken. Door deze samenwerking wordt kennis gebundeld en tijd en geld bespaard.

Waarom POKB?

Goed werk willen leveren is een kernwaarde voor iedere organisatie. Goede samenwerking, vakken-kennis en heldere afspraken vormen daarvoor de basis. Het kan ook niet los worden gezien van het streven naar verdere professionalisering. Interne kwaliteitsborging is daar een onderdeel van, evenals klantgericht en efficiënt werken. Het Bodemconvenant en het project Uitvoeren met Ambitie (PUmA) geven hier extra dynamiek aan.

POKB motiveert en is vernieuwend bezig: deelnemen in POKB ondersteunt de organisaties bij het inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Hoe gaat een overheid om met bijvoorbeeld toezicht, bodeminformatiebeheer, prestatie-indicatoren of evaluatie van klanttevredenheid? Door alle kennis bij elkaar te voegen ontstaat een goed beeld van wat een overheid op dit terrein kan (en soms moet). Deelnemers doen zo nieuwe ideeën op bij het POKB en nemen die mee naar de eigen organisatie: vernieuwing bottom-up. Deelnemers aan het platform ervaren de bijeenkomsten als een efficiënte manier van kennisuitwisseling. Deelnemers kunnen hun opgaven voorleggen aan een netwerk van collega's bij andere organisaties, in plaats van allemaal zelf het wiel te moeten uitvinden. Dat spaart tijd, zeker bij nieuwe ontwikkelingen waar iedereen mee te maken heeft.

POKB bestaat sinds 2003 en is uitgegroeid tot het platform voor kennisuitwisseling tussen overheden op het gebied van goede uitvoering van bodemtaken. Samenwerken en kijken hoe 'de ander' het organiseert ligt voor de hand, want er zijn landelijk 41 bevoegde gezagen met dezelfde taken: beleid, vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bodemtaken. Bijna allemaal doen ze mee aan POKB.

Wat biedt POKB?

POKB biedt de deelnemers kennis en inspiratie:

- Bijeenkomsten gericht op kennisuitwisseling. Tijdens die bijeenkomsten komen actuele onderwerpen aan de orde. **Deelnemen aan POKB houdt je scherp.**
- Visitaties: kijken in elkaars keuken en daarvan leren. Dat **geeft inspiratie: welke oplossing heeft een ander al verzonnen voor mijn probleem?** Deze onderlinge bezoeken zijn geen vrijblijvende zaak: deelnemers spreken elkaar aan op zaken die niet goed geregeld zijn en komen daar bij volgende visitaties op terug. Dit biedt een extra kans tot blijvende kwaliteitsverbetering binnen de organisaties.
- **Een website met alle belangrijke informatie** voor de leden en met **meer dan 100 gedocumenteerde praktijkvoorbeelden** die vanuit het platform zijn aangedragen.

- Normbladen: **een actueel overzicht van kwaliteitsafspraken op managementniveau** voor het uitvoeren van de bevoegd gezagtaken bij bodem: normblad 8001 voor provincies en normblad 8002 voor gemeenten.

De eisen in de normbladen zijn gebaseerd op wettelijke eisen, management-eisen volgens ISO 9000 en beleidsstandpunten zoals kabinetsbeleid, circulaire en het uitvoeringsconvenant.

De POKB-deelnemers worden actief ondersteund:

- Door het gericht en gezamenlijk uitwerken van instrumenten die voor alle betrokkenen van belang zijn, zoals methodieken voor visitaties, klanttevredenheidsonderzoek en prestatie-indicatoren.
- Door trainingen voor deelnemers aan visitaties.

POKB anno 2012

Thema 2012: Bodeminformatiebeheer

POKB volgt ontwikkelingen. Zo is het vanzelfsprekend dat de deelnemers hun informatie kunnen uitwisselen met in- en met externe partijen, zoals bedrijven en burgers (digitaal loket). De eisen aan uitwisselbaarheid en bruikbaarheid van informatie door anderen nemen toe. En (toekomstige) regelgeving als INSPIRE (Europese richtlijn) en de Basis Registratie Ondergrond bevestigt dat.

De deelnemers in POKB realiseren zich dat de kwaliteit van het informatiebeheer, waaronder de uitwisselbaarheid van data, een aandachtspunt is. Maar wat zijn uitgangspunten, wat kun je van elkaar leren en wat is technisch binnenkort 'mogelijk? Kwaliteit van bodeminformatiebeheer is daarom het themaonderwerp van de visitaties in 2012. Eind 2012 is er een duidelijk beeld van

wat goed bodeminformatiebeheer bij de overheid inhoudt en van de belangrijkste verbeterpunten.

Vernieuwing beleid en organisatie

De normbladen worden in 2012 geactualiseerd. Immers het werkveld verandert en dus veranderen de verwachtingen over het adequaat uitvoeren van bodemtaken door de overheid mee. Daarvoor geeft het Bodemconvenant verschillende redenen: inhoudelijke verbreding van het bodembeheer, integratie met omgevingsbeheer en verandering van regelgeving. Dat leidt tot nieuwe ontwikkelingen als bodemenergie, gebiedsgericht grondwaterbeheer en bodeminformatiebeheer. Daarnaast zijn ook de vorming van omgevingsdiensten en de kwaliteitscriteria van PUmA van belang: de normbladen kunnen bijdragen aan duidelijke werkafspraken tussen overheden onderling. Ook op deze manier draagt POKB bij aan kwaliteitsborging en aan vernieuwing.

Financiën

Door de 'Kwaliteitsimpuls bodembeheer' is het werken met de SIKB-normbladen voor het bevoegd gezag Wbb en de deelname aan POKB ook financieel aantrekkelijk. Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft de sinds 2006 bestaande subsidieregeling verlengd tot en met 2014. De middelen (vergoeding voor 0,4 Fte tot maximaal 0,6 Fte) zijn nu opgenomen in de decentralisatieuitkering binnen het gemeente- en provinciefonds.

Het doel van het Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer (POKB) is het assisteren van provincies, gemeenten en milieudiensten bij het verbeteren van de kwaliteit van de taakuitvoering (bevoegd gezagtaken zoals beleid, regie, plantoetsing / vergunningverlening, toezicht en handhaving) in het bodembeheer. Inmiddels nemen veel overheden deel in het Platform. De belangrijkste activiteiten van het POKB zijn:

- Uitvoeren en rapporteren van de onderlinge visitaties in het kader van het project Kwaliteitsimpuls.
- Platformbijeenkomsten om ervaringen uit te wisselen tussen de deelnemers.
- Bespreken van en leren van best practices kwaliteitszorg.
- Onderhoud en vernieuwing van de Normbladen 8001 en 8002.

Blijven investeren in kennis

Integraal werken en decentralisatie zijn de belangrijkste kenmerken van het veranderende bodembeleid, vastgelegd in het Bodemconvenant tussen het Rijk en gemeenten en provincies. Het Uitvoeringsprogramma heeft tot doel die operatie in goede banen te leiden, waarbij de verantwoordelijkheid voor de aanpak van spoedlocaties, grootschalige grondwaterverontreiniging en ruimtelijke ontwikkeling komt te liggen bij de lokale en regionale overheden, inclusief waterschappen. Programmadirecteur van het Uitvoeringsprogramma is Gerd de Kruif en hij constateert: 'het programma is in volle gang en over het algemeen liggen we goed op schema. We hebben zelfs enkele onderdelen zoals de inventarisatie van spoedsaneringen met ecologische en humane risico's naar voren kunnen trekken. De uitvoerende overheidsorganisaties moeten meer integraal gaan werken, en daar is nog een flinke weg te gaan. Bij bodemmens zien ik vaak een grote passie voor het vak,

'Omslag naar integraal werken maken'

maar zij moeten zich realiseren dat bodem en ondergrond door bestuurders steeds meer als één systeem wordt gezien. Het is dus de kunst de omslag naar meer integraal

werken te maken en verbindingen met andere sectoren te maken, zonder je eigen vakken nis te verwaarlozen en het kind dus met het badwater weg te gooien'. Bij die omslag van denken en werken is het volgens De Kruif cruciaal om de kwaliteit van de uitvoering in het oog te houden. 'De organisaties, en ook de RUD's in wording, moeten blijven investeren in hun eigen kennis en in kwaliteitssystemen die werken. Het platform POKB, waarin die kennis wordt uitgewisseld, kan daarin een belangrijke rol spelen'.

Programma Uitvoeren met Ambitie (PUMa) streeft naar kwaliteit

Wendy Opperman is deelprojectleider Kwaliteit bij het Programma Uitvoering met Ambitie (PUMa). PUMa is een gemeenschappelijk programma van Rijk, IPO, VNG en UvW en ondersteunt in de uitvoering van de afspraken over bundeling van taken in regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) en het verhogen van de kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

'Goede uitwisseling van kennis en ervaring'

opgesteld. Daarop volgden veel informatiebijeenkomsten en overleg met betrokken organisaties. Zo ben ik in 2011 op een bijeenkomst van POKB geweest om de criteria te bespreken.

Dat heeft nuttige respons opgeleverd.'

POKB heeft ook daarna regelmatig contact gehouden met PUMa vanwege de afstemming van de SIKB-normbladen voor overheden op de PUMa kwaliteitscriteria.

Wendy vertelt dat het project Kwaliteit een belangrijk onderdeel van het programma is. 'In de package deal tussen VNG, IPO en Rijk is afgesproken dat kwaliteitscriteria ontwikkeld en vastgesteld worden waaraan vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten voldoen. Eind 2009 zijn de kwaliteitscriteria 2.0

PUMa werkt nu aan versie 2.1 van de kwaliteitscriteria, waarbij de feedback die door organisaties is geleverd op de kwaliteitscriteria 2.0 wordt gebruikt om de set criteria fijn te slijpen. 'Er is een werkgroep die meedenkt over de invulling van de eisen, bijvoorbeeld de eisen aan de kritieke massa ten behoeve van de taakuitvoering. Hierin zitten ook deelnemers aan POKB. Zo is er een goede uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van kwaliteitszorg', vindt Wendy. 'De ervaring die de organisaties die in POKB deelnemen hebben met kwaliteitssystemen en systeemgericht denken om de kwaliteit van de diensten te borgen komt zeker van pas bij de toepassing van de kwaliteitscriteria zoals die uiteindelijk zullen worden vastgesteld.'

Milieudienst wordt Omgevingsdienst

Sinds 1 januari 2012 is de naam van de Milieudienst West-Holland veranderd in Omgevingsdienst. Los van deze naamsverandering verandert er het nodige in omvang en taken van de in Leiden gevestigde dienst: die krijgt er alle uitvoerende milieutaken van de provincie bij, inclusief de bevoegd-gezag taken Wbb. Dit samengaan van gemeentelijk samenwerkingsverband en provincie leidt tot een grotere organisatie, die nog beter in staat is tot het bundelen van kennis en ervaring en meer specialisatie mogelijk maakt. Miep Münninghoff, adviseur bodem bij de nieuwe Omgevingsdienst, maakt al vrijwel vanaf de start van het POKB deel uit van het platform. Het nut van deelname staat voor haar vast: 'bij elkaar kijken in het kader van de visitaties is interessant. Je kijkt of de andere organisatie voldoet aan de verwachtingen, maar een visitatie kan ook tegemoet komen aan vragen waar je zelf tegenaan loopt. Ik merk dat de visitaties ook worden aangegrepen om nieuwe onderwerpen, of dingen die voor de organisatie nieuw zijn, aan de orde te stellen. Daarnaast leer je mensen kennen die je later kunt bellen als je met een vraag zit. Het POKB is dus een kennisbron en een netwerk'.

In het kader van de visitaties brengen twee deelnemers aan het platform een bezoek aan een andere deelnemer en omgekeerd brengt de ontvangende organisatie tweemaal per jaar een bezoek aan een andere deelnemer. De visitaties zijn daarmee een goed middel om elkaar scherp te houden. Als de kwaliteit van de ontvangende organisatie voor de derde of vierde achtereenvolgende keer als goed wordt beoordeeld, kan echter wel een zekere gewenning optreden. Münninghoff: 'we starten bij de visitaties daarom dit jaar met een experiment. Dat bestaat uit het organiseren van een samenkomst van 3 of 4 bevoegde gezagen op 1 of 2 dagen die met elkaar

informatie uitwisselen over het kwaliteitssysteem en een aantal door de deelnemers geselecteerde onderwerpen. Ik denk dat dat leerzamer is'.

De Omgevingsdienst West-Holland maakt ook actief werk van kwaliteitsborging, volgens Hetty de Jong, hoofd afdeling Bodem. 'We zijn ook ISO-gecertificeerd. Daar waren we door het implementeren van het normblad van SIKB voor de afdeling bodem al vrijwel klaar voor, omdat we gewend waren aan controle op systemen, het nemen van verbetermaatregelen bij werkprocessen enzovoort. We hebben daarom ook een kwaliteitsmedewerker aangetrokken'.

'Visitaties zijn een goed middel om elkaar scherp te houden'

Voor De Jong is de nu ingezette verbreding van de organisatie en de omvorming naar een RUD niet los te zien van grotere deskundigheid: 'het kennisniveau is hoger dan bij kleinere gemeenten, je bent flexibeler en kunt de wetgeving beter bijhouden, een generalist kan dat niet. Burgers en bedrijven zijn ook gebaat bij kennis en kwaliteit van de organisatie, want het komt de kwaliteit van je beschikkingen ten goede'.

DCMR Milieudienst Rijnmond: in het belang van de opdrachtgevers

DCMR in Schiedam bestaat dit jaar 40 jaar en van oudsher de grootste milieudienst van Nederland, en daarmee een

RUD 'avant la lettre'. Bij de dienst werken circa 550 mensen, waarvan 35 bij de afdeling Bodem. De organisatie is verantwoordelijk voor vergunningverlening en handhaving voor de Wm en de Wbb voor de aangesloten gemeenten in het Rijnmondgebied, inclusief Rotterdam en de provincie Zuid Holland. Daarnaast treedt DCMR op als directie bij saneringen in opdracht van de provincie. In de loop der jaren is veel expertise opgebouwd op het gebied van ondergrond, bodem, lucht, geluid en externe veiligheid.

Klaas Groot is bureauhoofd bodemontwikkeling Expertisecentrum en voorzitter van de gemeentegroep 1 bijeenkomsten van POKB.

Klaas Groot: 'ik kan wel stellen dat kwaliteitsborging voor ons belangrijk is. We hebben baat bij documenten zoals het normblad van SIKB waaraan afspraken over hoe je werkzaamheden uitvoert zijn vastgelegd. Ze zorgen voor eenduidigheid en je hebt checklists bij toezicht en handhaving. Het

maakt toetsen van plannen en toezicht bij de uitvoering van saneringswerkzaamheden makkelijker, ook voor de bedrijven die dat doen'.

Groot benadrukt dat zijn organisatie werkt voor de aangesloten gemeenten en de provincie. 'Wij worden betaald door die opdrachtgevers, en daarbij is alle franje eigenlijk al weggehaald. Onze deelname aan POKB en de input bij herziening van het normblad zijn dus ook in het belang van die opdrachtgevers.

Het moet ook voor ons een kwestie van halen en brengen zijn; het alleen brengen van kennis zouden onze opdrachtgevers niet accepteren'. DCMR is niet ISO-gecertificeerd, maar hanteert wel een eigen kwaliteitssysteem dat op ISO 9001 is gebaseerd. In dit verband ziet Groot ook de voordelen van het

'Blijven investeren in kennis en kwaliteit'

platform: 'ik ben een groot voorstander van het systeem van visitaties, je kunt van elkaar leren. Het werkt ook als een stok achter de deur, want je wilt niet afgaan tegenover collega's van elders. En hoewel wij veel expertise in huis hebben, kunnen we bij die visitaties ook nog wat van anderen overnemen. Met visitaties houd je ook de vinger aan de pols bij de interne werkwijzen, je moet altijd oppassen voor te veel routine en gedachten als 'zo doen we dat hier al jaren'. Kwaliteitszorg betekent dat je voortdurend streeft naar verbetering'.

RUD Midden- en West-Brabant

Eén van de grotere RUD's in wording is de RUD Midden- en West-Brabant. De organisatie gaat in dit gebied de uitvoering van omgevingstaken van 26 gemeenten en van de provincie voor zijn rekening nemen. Ook de bestaande milieudienst zal in de RUD opgaan. Kwartiermaker Marc Langenhuijsen:

'op dit moment zitten we nog volop in de opbouwfase en er is veel discussie geweest over het takenpakket van de organisatie. Dat zal minimaal het landelijke basistakenpakket worden, maar met een 'plus'

want gemeenten hebben een bepaalde vrijheid om meer taken naar de nieuwe RUD's over te hevelen. Zo overwegen Tilburg en Breda alle bodemtaken in te brengen, de provincie Noord-Brabant gaat dat al zeker doen. Dat draagt bij aan de essentie van de RUD's: efficiënter werken op het gebied van de Wabo-taken, meer deskundigheid en kwaliteit en één

'We zullen zeker gaan deelnemen aan het POKB'

level playing field voor vergunningverlening en handhaving. In totaal zullen in Noord-Brabant drie RUD's tot stand komen.'

Bij de totstandkoming van de RUD Midden- en West-Brabant is kwaliteit een belangrijk onderwerp: 'we sluiten met de deelnemers een dienstverleningsovereenkomst af, waarbij een

basiskwaliteitsniveau wordt overeengekomen.

Bij de totstandkoming van deze en andere RUD's zie ik de rol van het POKB bij het meedenken over

kwaliteit bij de taakuitvoering. Na de oprichting zullen we dan ook zeker gaan deelnemen aan het POKB'.

Verdieping bij visitaties

Mirjam Hassing is beleidsadviseur vergunningverlening en handhaving bij de gemeente Hengelo. Zij is kwaliteitszorgcoördinator in het kader van het project Kwaliteitsimpuls Bodem en neemt al sinds 2006 deel aan POKB. Hassing: 'Het met elkaar delen van kennis en informatie en niet in je eentje het wiel uitvinden, dat is de kracht van het platform. Deelnemen aan POKB helpt mij bij het organiseren van de interne kwaliteitsborging bij de gemeente. Daarmee bereik je immers ook de burger.' Hassing neemt ook deel aan het Regionaal Overleg Kwaliteitszorg Overijssel (ROKO), dat in Overijssel is gestart naar aanleiding van het POKB en waaraan naast Hengelo de gemeenten Almelo, Enschede en Zwolle en de provincie Overijssel deelnemen. Er vindt afstemming van acties plaats en men bereidt o.a. de agenda van het POKB voor. We bereiden

'Niet in je eentje het wiel uitvinden'

nu visitaties 2.0 voor. Hassing: 'bij deze nieuwe (nu nog experimentele) vorm van visitatie ver-

wachten we efficiënter te kunnen zijn en een verdieping

te kunnen bereiken binnen de kwaliteitszorg. We doen allemaal een nulmeting en bespreken dan zowel de sterke als de nog te ontwikkelen punten. Tijdens de daarop volgende visitatie komen deze punten aan de orde en worden verder uitgewerkt.'

Fryslân: op weg naar de FUMO

Sietske Tjepkema, bedrijfskundig adviseur/teamleider frontoffice bij de afdeling Omgevingsvergunningen en Toezicht van de provincie Fryslân is al vanaf het begin bij het platform

betrokken. Als specialist op het gebied van kwaliteitszorg heeft zij veel profijt gehad bij deelname aan

POKB. 'Kwaliteitszorg is toch een vak apart, en het is fijn als je met kwaliteitscollega's van gedachten kunt wisselen. Vooral in het begin, toen

'Kwaliteitszorg is toch een vak apart'

alle diensten bezig waren met het inrichten en beheersen van hun interne processen was het heel nuttig om aan anderen te kunnen vragen: "hoe heb jij dat proces nu ingericht?" Ik heb er veel aan gehad. De aandacht verschuift inmiddels naar productkwaliteit, dus naar meer inhoudelijke aspecten.

In de provincie Fryslân is momenteel de vorming van de eigen variant van een RUD in volle gang, namelijk de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing). Als kwaliteitscoördinator is Tjepkema hier nauw bij betrokken.

Naast de verplichte basistaken heeft de provincie het voornemen om de bodemtaken over te dragen aan de FUMO. Het samengaan van gemeentelijke en provinciale taken vergt nieuwe kwaliteitsprocessen. Bij die overgang kunnen de ervaringen vanuit het POKB goed gebruikt worden, omdat dit ook elders in het land speelt'.

STICHTING INFRASTRUCTUUR KWALITEITSBORGING BODEMBEHEER

Groningenweg 10 Postbus 420 2800 AK Gouda

TELEFOON **0182 - 54 06 75** FAX **0182 - 54 06 76** E-MAIL **INFO@SIKB.NL** INTERNET **WWW.SIKB.NL**

MEER INFORMATIE

MEER INFORMATIE OVER HET PLATFORM VINDT U OP WWW.POKB.NL

WILT U ZICH AANSLUITEN BIJ POKB OF HEEFT U VRAGEN?

STUUR DAN EEN MAIL NAAR POKB@SIKB.NL OF BEL HET SECRETARIAAT VAN HET POKB (0182 - 540 675).

**INSTRUMENTEN
VOOR EENVOUDIGER
EN BETER
BODEMBEHEER**

SIKB

